

V spomin sv. Cirila in Metoda.

Kdo sta častita možá? — je podoba ko Grecije mnihov;
 Ino pa vajno blagó? — bukve helenske so skór.
 »Klicali naju« — povésta — »so knezi slovenski; neséva
 Vero pa knjige sveté, kakor umevne so jim.«
 Draga sta brata, Ciril pa Metod! kakó zazeléli
 Vaju Slovéni so zé, slišati božji podúk.
 O pač kmalo prišla sta tje do meje Slovénje,
 Jela cvetéti lepó véra je Kristusova.
 Zaliga sadeža rast pa vihár polnočni zatáre;
 Kjer zgol ptujci deró, ptuj je še daljni Slovén.
 Zdaj med ljudstvo novó zasejáti besedo nebeško,
 Pride sem Italijan, bliža se tudi Bavár.
 Ali po rodu letéh ni jezik, uméti ne more
 Láhko Slovén besedi; vnet za resnico pa je.
 Vama neznana pa ni govorica preblaga Slovéna,
 Glas mu je vajnih ust kot materinski sladák.
 Zbrati za vama hití pod znamenje križa se narod,
 Srečno nebeški si mir v vajnimu vodstvu dóbi.
 Z glasi domačmi Bogú část dáje ko Grék pa Latinic;
 Kar razodel je Gospód, bére po svoje celó.
 Če za viši edinost tù Slovén se k latinšini druží,
 On ne pozabi nikdar, kar se po vama je učil.
 Sveta moža! še prosíta za rod, ki sta kdaj ga vodila,
 V njem duh vére de bo vedno nezmagan ostal.

Živa šola.

Tretji pogovor.

Ali ste vsi prišli? Vidim prazen sedež — Janeza Leskovca ni!
 Ali je bolan? Žal mi je. Zapomnite si: Če kdo zbolí in ne more v
 šolo, naj prosi starše, da to v šolo meni naznanijo; jaz moram vedeti,
 kje so moji učenci? Nihče ne sme šole nepotrebno zamuditi.

Prepričal se bodem, kdo iz med vas bode lepo gladko in glasno
 odgovarjal. (Učitelj naj ponavlja poglavitna prejšnja vprašanja.) Danes bo-
 demo se kaj novega učili! Kje ste sedaj? Vsi (enoglasno): V šoli smo. Kaj
 delate v šoli? Kaj delam jaz? Kdo sem jaz? (Učitelj naj učencem spodob-
 no naroča, kaj naj storé, če učitelja zunaj šole srečajo, potem kako naj prosi-
 jo, če jim je treba kam iz šole i. t. d.) V šoli so tedaj učenci in učitelji,
 pa kaj je še vse v šoli? Vidite, tù je klop, tù stol, tù miza, tù omara
 i. t. d. Enoglasno in posamno: To — je — klop! To — je — knjiga!
 V šoli so otroci. Otroci imajo roke. Kažite roke! Kažite desno roko!
 Kažite desno roko in recite: Desna roka! Druga je leva roka. Ka-
 žite, recite! Kaj delamo z desno roko? (Učitelj naj učencem pové, kako po-
 vest o kepanji, metanji, i. t. d.) Stran (učitelj naj se s herbtom proti učencem

oberne), kjer imamo desno roko, je desna stran. Kje imate desno stran? Na desni strani je desna noga. Denite desno nogo naprej! Levo naprej! Vzdignite desno roko! Levo! Vzdignite obe roki — gori — doli! (Razne proste telesne vaje). Primate se za desno uho, za levo uho! Zamžite z desnim, z levim očesom! Vzdignite desno, levo ramo! Ali imate tudi levi nos, ali desna usta. (Potem naj se učenci vadijo zaznamovati vse reči v sobi, ali so na desni ali na levi strani; tako naj kažejo tudi desno in levo stran šolske table in svoje plošče, potem, kje je gori in doli i. t. d., nazadnje: na levem gori — na desnem gori, na levem doli na desnem doli i. t. d. Pri tej priliki naj učitelj tudi učencem kaže, kako in kam naj položijo svoje plošče, knjige, oblačila i. t. d. Po takih in enakih vajah naj učitelj učence pripelje do pisanja. Tū naj učitelj vsako čerto nareja tako, da učenci vsaki potegljelj na tanko vidijo in tudi zapazijo, kako se čerta s čerto združuje i. t. d. Piše naj se vselej le malo, kajti mnogo pisanja in risanja ni treba v šoli, temuč treba je le zdatnih natančnih vaj.)

Perva vaja v pisanji in petji.

Primate pisalo tako-le! (Učitelj naj to vse na tanko pokaže pri šolski tabli in plošči). Nastavite ga na levo stran plošče zgoraj! Naredite ravno čerto na desno! Naredite jo ravno tako od leve na desno spodaj!

Nastavite jo v sredo plošče zgoraj, potegnite jo od zgor

na vzdol!

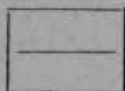

Naredite več čert od vzgor na vzdol!

Nastavite na levi v sredi plošče, in potegnite čerto po sredi do konca na

desni!

Naredite več takih čert!

Prav pridni ste bili danes, zato bodemo pa tudi sedaj zapeli. (Splošno veselje.) Poslušajte! prva pesmica, ki se je bodete učili, je tako-le:

Če o - tro - ci prid-ni so, se po - tem ra - du - je - jo, in

ko vsi do - bre vo - lje so, pa de - la - jo ta - kó, pa

de - la - jo ta - kó, pa de - la - jo ta - ko!

(Naj pred se otroci učé besed po stavkih, potem naj se le pojejo. Besed in napeva ob enem učiti, ni zato dobro, ker se učenci navadijo besede na

pak izgovarjati. Učitelj naj nikar ne pozabi, da petje bláži duha in greje serce, pa da tudi lika jezik, in da mora posebno pri prvem nauku v jeziku paziti, da učenci besede čisto in razločno izgovarjajo. Kdor poje, pa besede slabo izgovarja ali celó požira, je slab pevec, čeravno po napevu dobro in lepo poje. Pri zadnjih besedah te pesmice naj učenci posnemajo kako delo, n. pr.: kakor bi dervá žagali, kakor bi mlatili, sejali, šivali i. t. d. Tù naj učitelj enega učenca postavi v zgled, da ga drugi posnemajo. Malim učencem je to naj veseleja burka!

Avstrijska izgledna šola

na dunajski razstavi.

(Dalje in konec.)

Iz te delavnice učiteljeve dojde se dalje pri tleh v veliko sobo, namenjeno za stanovanje učiteljevi družini; od te sobe na desno je velika kuhinja in zadej še veža za učitelja. V veliki sobi so bila vsake verste učila razpostavljena, katerih ne bodem dalje našteval. Zapustimo pa zdaj učiteljevo stanovanje in idimo po stopnicah v 1. nadstropje, v prave šolske prostore. Stopnice so prav pripravne in svitle, vsaj jih razno barveno steklo v oknih kaj prijetno razsvetljuje. Stopimo v šolsko izbo. Ta je 29 čevljev dolga, 21½ široka, in 12 čevljev visoka (t. j. 9'2, 6'8, 3'6 metrov.) Stene so svitle lesene in s temnimi progami okinčane. Spodej pri tleh so okoli sten široke lesene late (ozke deske). Pod stropom so lepi napisi raznih jedernatih izrekov, kakoršnih je dosti po vseh prostorih v tem poslopji. Izba je namenjena za 60 otrok. Klopi je 30, vsaka z dvema sedežema. Narejene so po Kunze-jevem sistemu in so prav pripravne v vsakem obziru. Opisati je hočem pri drugi priliki. Na zdrav zrak se je v tej šoli posebno oziralo; pa vsaj je čist zrak prvi pogoj za človeško zdravje. Pod tlam (podom) je cev, koja vodi iz vrta v sobo čist zrak. Ta cev je odprta pod odrom, na katerem ima učitelj mizo, tablo itd. Odpira se ta cev samo po leti, kedar se hoče topli šolski zrak ohladiti in sčistiti. Po zimi se pa rabi druga cev, ki je odprta pri tleh pri peči, katero pa obdaja plašč (zastor). Med pečjo in tem zastorom se tu iztekajoči mrzli zrak ogreva. Slab, že porabljen zrak pa odhaja po luknji v stropu v posebne prostore, ki so pod streho. Ta šolska izba je brez praha; kajti tla so bila z vročim oljem tako namočena, da se nikakoršen prah delati ne more. Otroci pa si morajo svojo obutev dobro osnažiti. V ta namen je pred šolo, spodej v veži in še pred šolsko izbo postavljeno potrebno orodje za snaženje obutve. Mokrih oblačil in obutve otroci né smejo v šolo donášati; za to ni v šoli obešal, določen je za to drug prostor.

Pohišstvo, se ve da prav lepo izdelano vidimo, v tej šoli sledeče: mizo za učitelja, stol, omaro s steklenimi durmi, obsegajočo učna sredstva, pljuvalnik, zaboj za drva, koš za papirnate zrezke. Razun tega so v šoli